

KUNTIEN LIIKUNTASEMINAARI 24.9. 2025

Kati Karinharju, Satakunnan ammattikorkeakoulu

KATSE TULEVAISUUTEEN.
THINK FUTURE.

Suomen liikuntapaikkojen esteettömyys

- Rakennetussa ympäristössä esteettömyys tarkoittaa liikkumisen, näkemisen, kuulemisen ja ymmärtämisen ulottuvuuksien huomioimista tilojen suunnittelussa ja rakentamisessa.
- Liikkujien ja paraurheilijoiden lisäksi myös ohjaajat, valmentajat, vapaaehtoiset ja vierailijat tarvitsevat esteettömiä työskentely- ja toimimisolosuhteita.

Suomen liikuntapaikkojen esteettömyys

- Suomen väestöstä 15% eli noin 800 000 henkilöllä arvioidaan olevan fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen ja/tai sosiaalisen toimintakyvyn rajoitteita eli niin sanottuja toimintarajoitteita.
- Valtakunnallisen 2023 Liikkujakyselyn (n=2047) mukaan 70% toimintarajoitteisista liikkuu terveytensä kannalta liian vähän.
- Kyselyn mukaan, he kuitenkin haluaisivat liikkua enemmän, mutta heidän liikkumistaan rajoittavat yksilöllisten esteiden ohella lukuisat ulkoiset tekijät, kuten palveluiden vähäinen tarjonta, liikuntapaikkojen etäisyys ja esteettömyyden heikko taso.

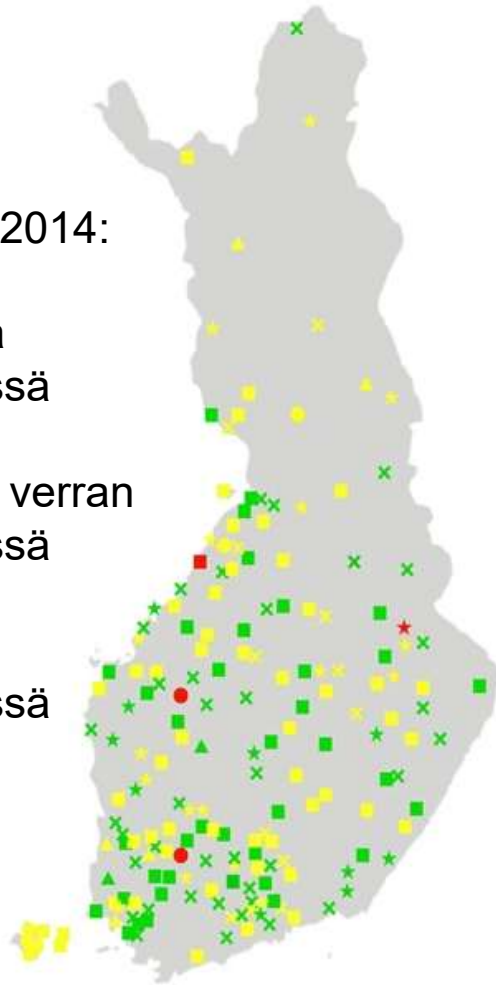
Suomen liikuntapaikkojen esteettömyys

- Suomessa esteettömyyteen velvoittavat muun muassa liikunta-, yhdenvertaisuus- ja maankäyttö- ja rakennuslait sekä YK:n vammaisyleissopimus.
- Lainsäädännöllä tai esimerkiksi *Liikuntapaikkarakentamisen suunta* –asiakirjalla ei kuitenkaan ohjata kalusteiden sijoittelua, pintamateriaaleja ja opastuksia tai paralajien olosuhteita.
- Esteettömyys ei myöskään toteudu pelkästään rakenteiden avulla. Yhtä tärkeää on, että käyttäjät saavat ajantasaista, luotettavaa ja käyttäjälähtöistä tietoa siitä, miten liikuntapaikka tai reitti toimii heidän tarpeisiinsa.
- Eri puolilla Suomea ja eri kokoisissa kunnissa asuvat toimintarajoitteiset henkilöt ovat hyvin eriarvoisessa asemassa liikkumisympäristöjen, liikuntapalveluiden sekä niihin liittyvien tukitoimien näkökulmasta.

Suomen liikuntapaikkojen esteettömyys

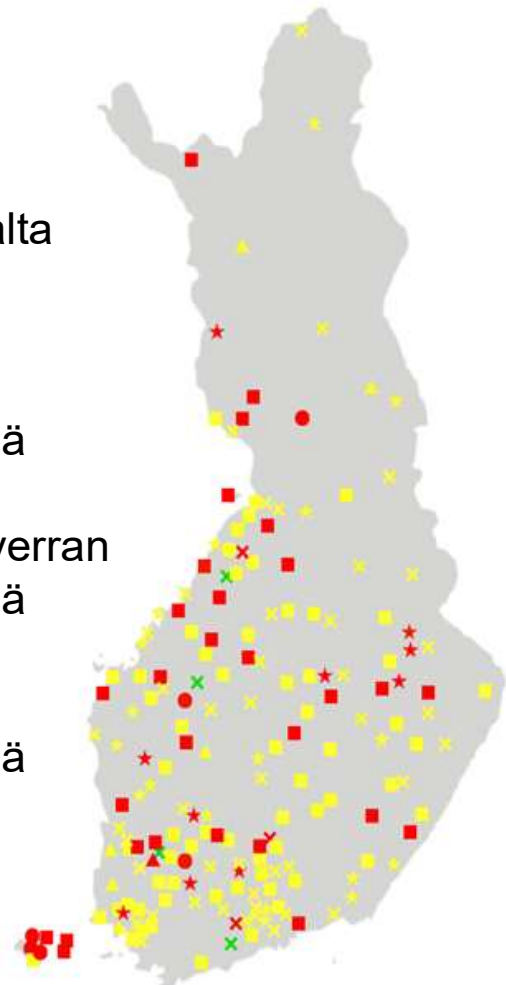
Kyselyn pohjalta 2014:

- Vähän puutteita esteettömydessä (49 %)
- Puutteita jonkin verran esteettämydessä (49 %),
- Paljon puutteita esteettömydessä (2 %)

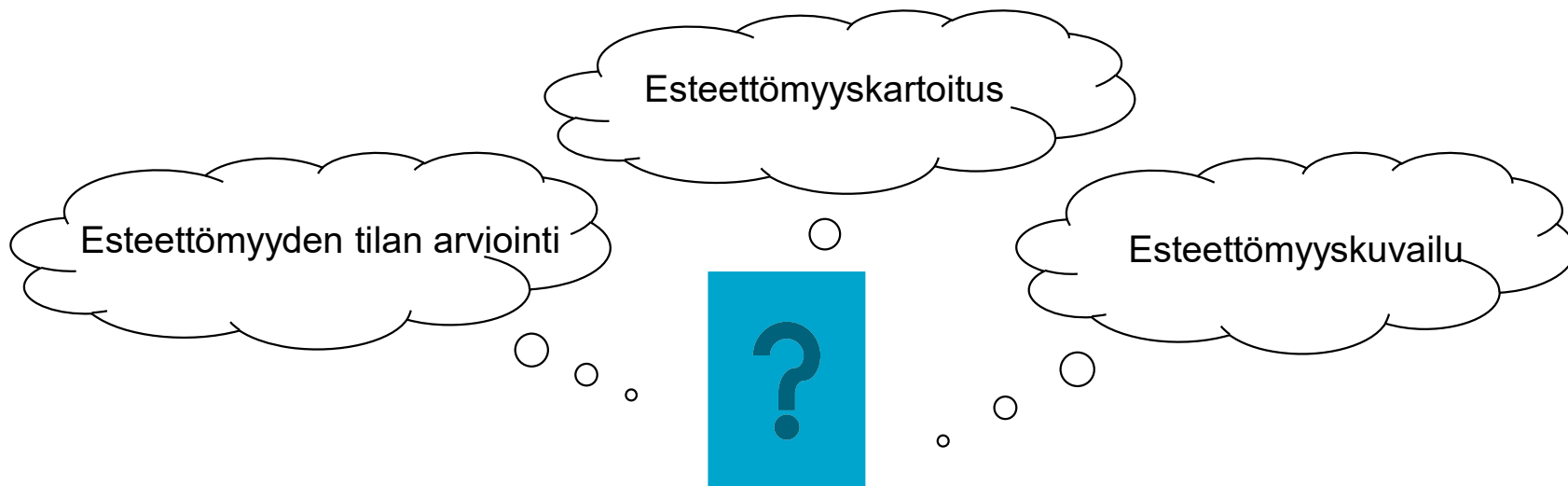
Kartoituksen pohjalta 2014:

- Vähän puutteita esteettömydessä (3%)
- Puutteita jonkin verran esteettämydessä (77 %),
- Paljon puutteita esteettömydessä (20 %)

Suomen liikuntapaikkojen esteettömyys

- Vain noin puolet kunnista tekee esteettömyyskartoituksia, ja niistäkin vain pieni osa säännöllisesti. Kartoitusmenetelmät ja vastuut ovat usein epäselviä, eikä tietoa tallenneta tai jaeta systemaattisesti.
- Vaikka esteettömyydessä on edistytty viime vuosina, on esteettömyystiedon saatavuus edelleen puutteellista.

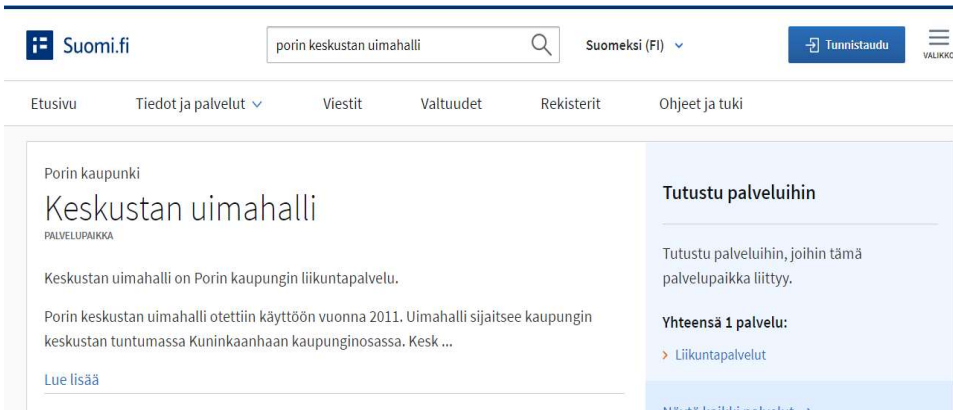

Esteettömyyskartoitus

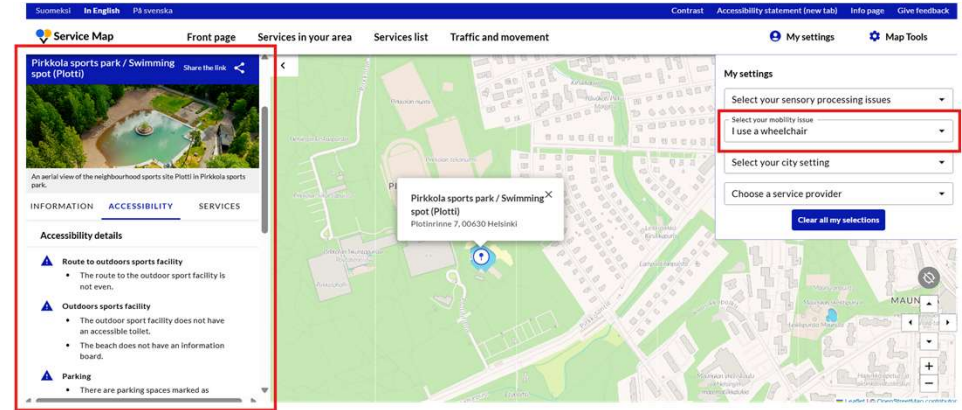
- Olemassa olevan kohteen toimivuuden tarkastelua esteettömyyden näkökulmasta mittaamalla, havainnoimalla ja arvioimalla (Suomen Paralympiakomitea, 2024).
- Liikuntapaikan esteettömyyskartoituksen tekeminen edellyttää koulutusta, laajaa perehtyneisyyttä esteettömyyteen ja paraurheilulajien tuntemusta.
- Kartoitusraporttia voi käyttää kehittämiskohteiden tunnistamiseksi, rahoitushakemuksen liitteenä tai kohteen esteettömyyskuvailun laatimisessa.

Esteettömyyssovellus

Suomi.fi / palvelutietovaranto

Helsingin palvelukartta

- Maksuton sovellus, jossa avoin digitaalinen rajapinta kolmansille osapuolille, kuten kunnille, joka puolestaan tarjoaa mahdollisuuden jakaa esteettömyystietoja valtakunnallisessa rekisterissä sekä kunnan ja liikuntapaikan omilla verkkosivuillaan.

Esteettömyys- sovellus

- Mahdollistaa esteettömyystietojen laaja-alaisen keräämisen ja rekisteröinnin mukaan lukien paraurheilun edellyttämät kriteerit sekä erilaiset liikkumisympäristöt kuten sisä- ja ulkoliikunta-alueet, retkeily- ja uima-alueet.

Esteettömyys- sovellus

- Esteettömyyskysymyksiin vastataan valmiilla kysymys- ja vastausvaihtoehdoilla.
- Esteettömyyslausekkeet muodostuvat automaattisesti kolmen kielen (suomi, ruotsi ja englanti) vastausten perusteella.
- Esteettömyyskysymykset infoteksteineen ohjaavat käyttäjää, jolloin sovellusta pystyy käyttämään toimipisteen ylläpitäjät ja siellä toimivat henkilöt.

Sovellus liikuntapaikkasuunnittelijoille ja arkkitehdeille

- Uutena ominaisuutena esteettömyyssovelluksessa on erillinen osio arkkitehdeille ja liikuntapaikkasuunnittelijoille.
- Vuodesta 2016 esteettömyys selvityslomake tuli pakolliseksi osaksi kuntien liikuntapaikkarakentamista koskevaa valtionavustusten hakuvaihetta. Esteettömyys selvityslomake integroitiin osaksi esteettömyyssovellusta 2024.
- Esteettömyyskysymykset opastavat suunnittelijoita ja arkkitehtejä liikuntakohteen esteettömyyden suunnittelussa.
- Suunnitteilla olevan tai peruskorjattavan liikuntakohteen esteettömyystiedot tallentuvat automaattisesti aluehallintoviraston tietopalustalle, jolloin tiedot ovat hyödynnettävissä myöhempää käyttöä varten kohteen valmistuttua.

Esteettömyyssovelluksen käyttö

- Esimerkki sovelluksen käytöstä:
- [SAMK-kampus Pori - Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy - Suomi.fi](#)
- Tiedustele oman organisaatiosi / kuntasi PTV-pääkäyttäjän yhteystiedot sähköpostitse osoitteesta ptt-tuki@dvv.fi.
- Ota yhteyttä oman organisaatiosi / kuntasi PTV-pääkäyttäjään ja tiedustele, onko kuntasi toimipaikat / liikuntapaikat kuvattuna rekisterissä.
- Pyydä pääkäyttäjää lisäämään sinulle käyttöoikeudet PTV:hen tai lähettämään PTV:ssä olevaa toimipistettä koskeva esteettömyyslinkki, jolla voit antaa toimipaikallesi esteettömyystiedot.
- Kysymykset ja käyttäjätukipyynnöt osoitteeseen ptt-tuki@dvv.fi

Lähde: Iida-Maria Mattila, 2022. Yhteismitallinen esteettömyystieto Suomen liikuntapaikoissa seminaari.

Esteettömyyskuvailu

- Verkkosivuilla julkaistava kuvaus kohteesta.
- Ne tarjoavat yksilöllisen ja tarinallisen tavan kertoa siitä, miten kohteessa voi toimia, millaisia rajoitteita ja ratkaisuja on. Urheiluseura tai liikuntatapahtuman järjestävä voivat linkittää kuvailun tapahtumamainokseen.
- Asiakkaalle helppopääsyinen ja ylläpitäjälle kevyt toteuttaa.
- Ei vaadi erillistä teknistä alustaa, tietoja on joustava päivittää ja kuvauksissa voi olla mukana kokemuksia ja tarinoita.
- Rajoitteena on, että sivulle mahtuu lähinnä vapaata tekstiä, tieto vanhenee ilman aktiivista ylläpitoa, eikä verkkosivujen tieto integroidu osaksi digitaalisia karttapalveluita.
- Lisäksi kuvailujen laatu voi vaihdella kunnan tai sisällöntuottajan mukaan, mikä voi vaikeuttaa vertailua.

Esteettömyyskartoitus, -sovellus vai -kuvailu?

- Esteettömyyskartoitus, -sovellus ja -kuvailu täydentävät toisiaan.
- Kohteiden verkkosivuilta löytyvät esteettömyyskuvailut täydentävät kartoituksella ja sovelluksella kerättyä strukturoitua tietoa.

Kulku retkeilyreiteillä

Osa Yyterin retkeilyreiteistä on helppokulkuisia, vaikka ne eivät täytä kaikkia esteettömyyden kriteerejä. **Huikkeen reitti**, Yyterin aukion pysäköintialueelta Seikkailupuisto Huikeelle ja Yyteri Beach -lomakeskukselle on pääosin tasaista leveää sorapolkua, jossa suoalue ylitetään leveää siltarakennetta pitkin. Surfkeskukselta rannan pohjoiskärkeen kulkeva reitin osa, **Golfpolku**, kulkee leveää puulankonkia pitkin. Golfpolulla on osittainen merinäköala ja lankonkiosuuden molemmissa päissä on tilaa liikuntaesteisten pysäköintiin. Puulankonki on noin 840 metriä pitkä ja sen varrella on kolme levähdyspaikkaa. Lisäksi helppokulkuinen on **Herrainpäivien lankonki** rannan pohjoispäässä. Yyterin alueen luontotorneista Selkämeren kansallispuistossa sijaitseva **Langouran luontolava** on esteetön ja sen läheisyydessä on esteetön kuivakäymälä.

[Esteettömyys Yyterissä - Visit Pori | Porin matkailuneuvonta](#)

Liikuntapaikkojen esteettömyystiedon kehittäminen Satakunnassa 2025-2027

- Hankkeessa edistetään yhdenvertaisuutta Satakunnassa keräämällä ja lisäämällä luotettavaa julkista tietoa liikuntapaikkojen esteettömyydestä sekä kouluttamalla ja tukemalla kuntia esteettömyyssovelluksen käyttöönotossa ja hyödyntämisessä.
- Hanke toteutetaan yhteistyössä Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n (LiikU), Satakunnan ammattikorkeakoulu (SAMK) ja Satakunnan Rajattomasti liikuntaa - kumppanuusverkoston 15 kunnan kanssa

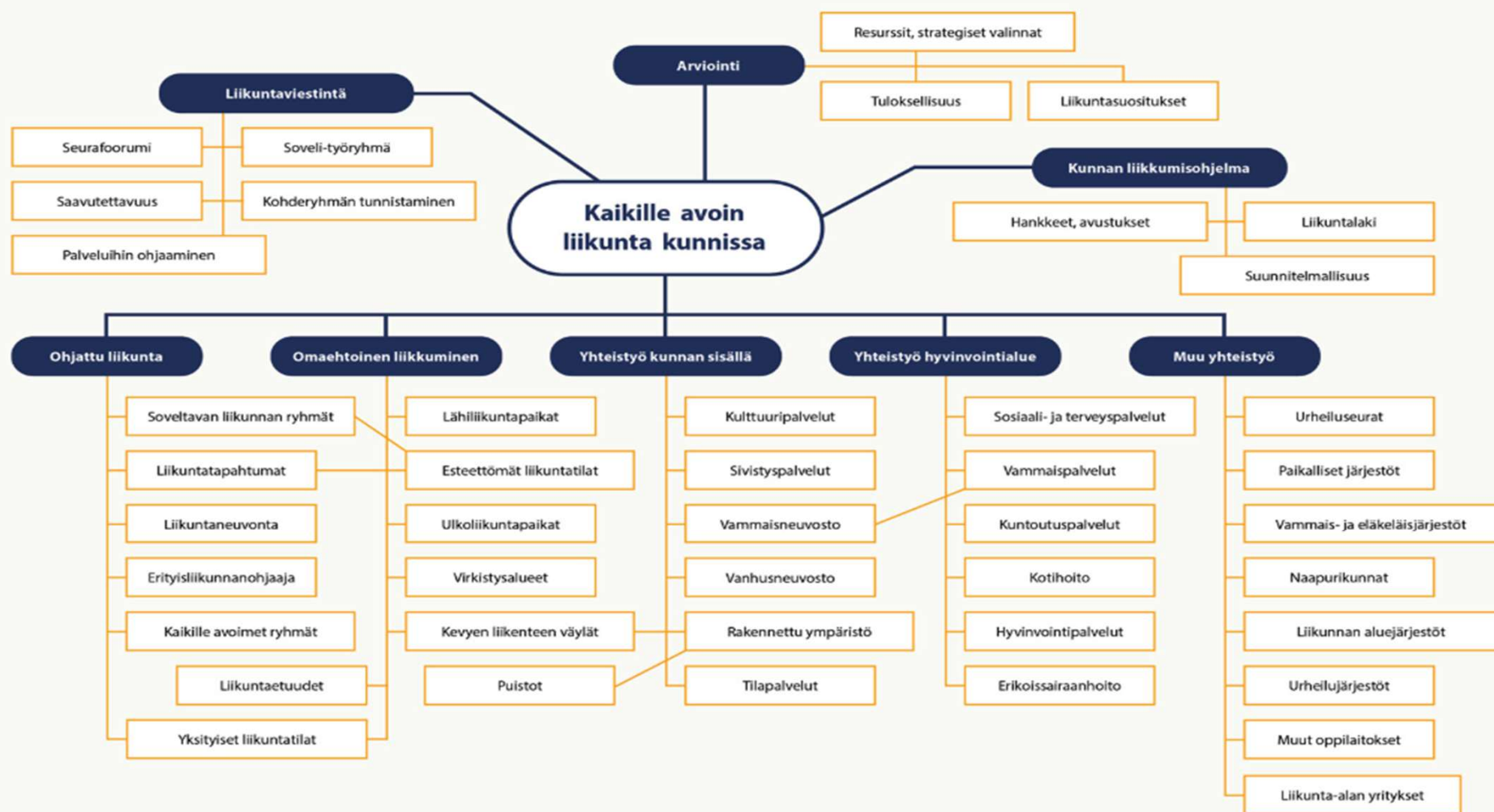
Satakunnassa on 1863 liikuntapaikkaa, joista 1725 on rakennettu ennen vuotta 2015 ja 138 sen jälkeen.

Satakunnan kunnista Pori ja Huittinen ovat toistaiseksi ainoat, joiden liikuntapaikkojen esteettömyystietoja löytyy Suomi.fi sivustolta

Hankkeen toimenpiteistä laaditaan malli muun Suomessa hyödynnettäväksi.

Yhteenveto

- Kunnat ovat keskeisessä asemassa suomalaisten liikuttamisessa.
- Kunnat käyttävät valtioon verrattuna moninkertaisesti resursseja liikuntaan, omistavat valtaosan liikuntapaikoista ja tuottavat liikuntapalveluita. Kunnallisten palveluiden ja tukitoimien merkitys korostuu niille, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikeuksia osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan.
- Yhdenvertaisten liikuntamahdollisuuksien kannalta olennaisia ovat myös kuntien tarjoamat soveltavan liikunnan palvelut ja erilaiset tukitoimet, esimerkiksi avustaja- ja kuljetuspalvelut.
- Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavien palveluiden kehittäminen edellyttää yhteistyötä.
- Soveltavan liikunnan palvelujen tarjona ei kuulu pelkästään liikuntatoimelle, vaan esimerkiksi koulutoimelle ja varhaiskasvatukselle, hyvinvointialueiden tuottamille vanhus- ja vammaispalveluille, kolmannen sektorin palveluille, kansalais- ja työväenopistoille sekä mahdollisesti yksityisen sektorin palvelujen tarjoajille.

Julkaisija: Liikuntatieteellinen Seura 2023

Yhteenveto

- Esteettömyyden on oltava osa laajempaa liikuntapaikkojen saavutettavuusstrategiaa.
- Liikuntaolosuhteiden lopputuloksen esteettömyydestä huolehtiminen on osa suunnitteluprosessia.
- Jos esteettömyyttä ei oteta osaksi kokonaissuunnittelua ja osallisteta prosessiin mukaan myös tilojen käyttäjät, seurauksena on esteellisiä tiloja ja palveluita, joita joudutaan jälkikäteen paikkaamaan erillisratkaisuilla.
- Jos liikuntapaikkojen esteettömyydestä tai esteellisyydestä ei osata viestiä siten, että tieto saavuttaa potentiaaliset käyttäjät, esteettömiä liikuntapalveluja tarvitsevat jäävät niihin saapumatta.

Soveltavan liikunnan päivät 2026

- Suomen suurin soveltavan liikunnan ja paraurheilun tutkimukseen ja käytäntöön keskittyvä tapahtuma.
- Päivillä kohtaavat alan tutkijat, asiantuntijat, päättäjät, tiedon soveltajat eri sektoreilta opiskelijoita unohtamatta.
- Ohjelmassa uusinta kotimaista tutkimusta, keskustelua osallisuudesta ja yhdenvertaisuudesta liikunnan kentällä sekä vuoropuhelua tutkimuksen, päätöksenteon ja käytännön välillä. Paraurheilulla on ohjelmassa keskeinen roolinsa niin tutkimuksen, kehittämisen, valmennuksen kuin urheilijoiden toimijuuden näkökulmista.
- Tapahtuma toimii kouluttautumispaikkana soveltavan liikunnan ja paraurheilun kentällä toimiville ammattilaisille.

Ajankohta: 18.–19.8.2026

Tapahtumapaikka: SAMK Porin kampus

Järjestäjät: Liikuntatieteellinen Seura, Porin kaupunki ja SAMK

Kiitos!

Yhteystiedot:

Kati Karinharju
kati.karinharju@samk.fi

Reetta-Kaisa Kuusiluoma
reetta-kaisa.kuusiluoma@samk.fi

Yhteystiedot:

Anu Oittinen
Anu.Oittinen@liiku.fi

Juha Koskelo
Juha.Koskelo@liiku.fi

Satakunta University of Applied Sciences

Lähteet

-
- Ala-Vähälä, T. Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa 2023, Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2024:2, Suomi, 2024, s. 45.
 - [Esteettömyyskartoitukset ja -kuvailut - Esteettömyys | Paralympiakomitea](#)
 - Karinharju, K., Kuusiluoma, R.-K., Tupala, R., Heikkinen, M. & Niemi, H. Sovellus kerää tietoa liikuntapaikkojen esteettömyydestä. Teoksessa: Roitto, R. & Saari, A. (toim.). Kaikille avoin liikunta kunnissa, Liikuntatieteellinen Seura, Suomi, 2023, s. 69–72.
 - Palvelukartta, “Pääkaupunkiseudun kaikki julkiset palvelut ulottuvillasi”, [online]. Haettu 29.8.2024 osoitteesta <https://palvelukartta.hel.fi/fi/>
 - Prinkey, V. & Roitto, R. (toim.). Liikuttaako 2023? Toimintarajoitteisille henkilöille suunnatun Liikkujakyselyn ja Seura- ja yhdistyskyselyn raportti, Liikuntatieteellisen Seuran tutkimuksia ja selvityksiä nro 26, Liikuntatieteellinen Seura, Suomi, 2024, s. 35–40.
 - Roitto, R. & Saari, A. (toim.). Kaikille avoin liikunta kunnissa, Liikuntatieteellisen Seuran Tutkimuksia ja selvityksiä nro 24, Liikuntatieteellinen Seura, Suomi, 2023, s. 9.
 - Saari, A., Karinharju, K & Parviainen J. Esteettömyys liikuntaympäristöissä: oppia menneestä ja työkaluja tulevaisuuteen. L&T 4/2025 sisälllys - Liikuntatieteellinen Seura – Finnish Society of Sport Sciences
 - <https://share.google/UawAilpO9vIxQqcnQ>
 - Suomi.fi, “Palvelut kartalla”, [online]. Haettu 30.8.2024 osoitteesta <https://www.suomi.fi/kartta/haku?lat=7161294.661083773&lon=632676.1670821651&zoom=0>
 - [Suositukset kaikille avoimen liikunnan järjestämiseksi kunnissa](#)